

показник 2,64 %) та Японії (3,04 %); когорта країн ЄС за динамікою випуску науковців та інженерів, а деякі – за показником фінансування НДДКР державою і патентуванням також обійшли світових лідерів [6].

Характерною рисою природоохоронного законодавства країн ЄС є:

– орієнтація на стійкий розвиток, який залежить від системи рішень і заходів, які повинні використовувати органи влади (включаючи органи управління) при реалізації природоохоронних планів дій і від законодавчих інструментів та ініціатив, встановлених правовими нормами;

– використання цілісного підходу щодо тісного зв'язку між нормами в галузі охорони навколишнього середовища. Цілісний підхід означає, що в процесі прийняття деяких рішень, законом дозволено враховувати широкий спектр інтересів і поглядів, включаючи суспільні. Найкраще це проявляється у сфері планування розвитку (наприклад, розміщення підприємств і видів діяльності, що є великими забруднювачами, – при розміщенні враховуються вимоги як Акта про планування розвитку, так і Акта про охорону навколишнього середовища) [7].

Таким чином, підсумовуючи усе зазначене, можемо стверджувати, що світовий досвід забезпечення еколого-економічної безпеки підприємства заслуговує на увагу та широке практичне застосування. Оскільки в Україні склалися свої традиції, власний досвід стимулювання трудового потенціалу, тому найбільш прийнятним є поєднання вітчизняного і зарубіжного досвіду в цій сфері.

Джерела та література

1. Онищенко В. О., Матковський А. В. Міжнародний досвід забезпечення економічної безпеки держави. *Економіка. Менеджмент. Підприємництво*. 2014. № 26 (1). С. 85–97.
2. Єдинак В. Ю. Світовий досвід розв'язання проблем забезпечення економічної безпеки. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2009. № 3. С. 51–54.
3. Экономическое регулирование охраны природы/П. И. Лепечук, А. В. Чупис, О. Л. Кашенко, Н. Х. Шершун. Киев: Урожай, 1994. 160 с.
4. Марченко В. М., Бігун А. В. Світовий досвід забезпечення соціально-економічної безпеки підприємства. *Молодий вчений*. 2015. № 1 (16). С. 18–21. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/1/54.pdf> (дата звернення 20.10.2020).
5. Нагорняк І. С. Забезпечення соціально-економічної безпеки підприємства: аналіз міжнародної практики. *Галицький економічний вісник*. Тернопіль: ТНТУ, 2016. Т. 50. № 1. С. 64–72. URL: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/123456789/18617> (дата звернення 19.10.2020).
6. Онікієнко В. В. Інноваційна політика країн Євросоюзу та СНД: проблеми і практика реалізації. *Український соціум*. 2006. № 3. С. 170–183.
7. Ашикова Е. І. Механізми реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні: дис. ... канд. екон. наук: 25.00.02 – механізми державного управління. Івано-Франківськ, 2014. 220 с.

Дмитренко О. – студентка

Науковий керівник: ст. викл.

Л. Костакова

Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла

Туган-Барановського

м. Кривий Ріг, Україна

Вплив зовнішнього середовища на антикризове управління фінансовими результатами діяльності підприємства

В сучасних умовах господарювання вітчизняних підприємств, для яких характерна висока ступінь невизначеності і нестабільності зовнішнього середовища, циклічність виникнення

кризових явищ, глобалізації економік, інтеграційні трансформації, особливу важливість набувають питання антикризового управління, недооцінка значущості яких стримує темпи розвитку підприємств усіх сфер економічної діяльності. При цьому забезпечення ефективності функціонування та успішного розвитку будь-якого суб'єкта господарювання визначається його можливостями своєчасного реагування на різного роду кризові ситуації, умінням вибору раціональних альтернатив антикризових заходів на основі максимального використання наявного потенціалу. З огляду на це ефективним інструментом виступає антикризове управління фінансовими результатами діяльності підприємства.

Вивчення економічної літератури і практичний досвід провідних підприємств дозволили визначити, що в антикризовому управлінні першорядне значення має стратегія управління. Антикризова стратегія дозволяє готуватися до кризових ситуацій, розпізнавати характер слабких сигналів кризового розвитку [1, 168]. Безумовно, наявність антикризової стратегії як такої не дозволяє повністю уникнути кризових ситуацій. Вона лише сприяє зниженню ймовірності їх виникнення, а в разі настання – зниження кількості тактичних помилок, дозволяє впевнено орієнтуватися в проблемах, що мають наслідки в майбутньому, розробляти і використовувати ефективні технології антикризового управління, знаходити позитивні елементи в складних кризових ситуаціях [1, 170].

Неоднорідність факторів зовнішнього середовища підприємства, їх ієрархічність і взаємозалежність, складний механізм взаємозв'язку зміни факторів середовища і параметрів функціонування підприємства підвищують складність кількісної оцінки величини її впливу на конкретне підприємство. Найбільш значущими характеристиками зовнішнього середовища функціонування підприємства є наступні [2, 124]:

1. Взаємозв'язок і взаємообумовленість факторів – характеризується рівнем сили, з якою зміни одного фактору впливають на інші фактори оточення.
2. Складність – представлена загальною кількістю факторів оточення підприємства.
3. Динамічність – характеризується рухливістю або мінливістю факторів середовища.
4. Невизначеність – є функцією кількості інформації, якою володіє організація в процесі прийняття рішень, а також функцією впевненості в цій інформації.

Невизначеність зовнішнього середовища – це неможливість визначення стану зовнішнього середовища або окремих його факторів в певний момент часу через нестачу інформації і ймовірність її недостовірності [3, 88].

Зазначені характеристики зовнішнього середовища, як правило, формуються через нестабільність зовнішнього середовища. Саме наявність, своєчасність, правдивість, достатність інформації про зміни у зовнішньому середовищі, завчасне передбачення змін і оперативне реагування, є запорукою прийняття ефективних антикризових рішень.

При цьому для отримання об'єктивної оцінки можливостей підприємства забезпечити протистояння різного роду кризових ситуацій і відповідного впливу на запобігання або припинення небезпеки кризи, визначення комплексу дієвих антикризових заходів, спрямованих на зниження рівня кризи і попередження його виникнення в подальшому, оцінка внутрішньої безпеки підприємства повинно бути комплексним та враховувати такі аспекти його діяльності як: фінанси, персонал, матеріально-технічна база, маркетинг, інновації. На наш погляд саме такий підхід дозволить на основі встановленого рівня безпеки визначити комплекс ефективних антикризових заходів підприємства з урахуванням внутрішніх здібностей і можливостей.

Таким чином, сучасний рівень нестабільності зовнішнього оточення, зростання внутрішніх і зовнішніх загроз, що провокують дестабілізацію діяльності підприємств, вимагають від менеджменту впроваджувати екстрені заходи, спрямовані на недопущення або вихід з кризи.

Джерела та література

1. Антикризисное управление: учебник/под ред. проф. Э. М. Короткова. Москва: Инфра-М, 2010. 620 с.
2. Ансофф И. Стратегическое управление: учеб. пособие. Москва: Экономика, 2013. 519 с.
3. Запухляк І. Б. Розвиток підприємства та нестабільність середовища: взаємозв'язок та взаємозалежність. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. С. 87–89.